

Renar

BEHÖVS I LANTBRUKSMILJÖN

Renar är områden täckta av mångåriga vilda växter mellan en åker och ett dike eller en skog samt bredvid vägar. Renarna är oftast öppna områden. Ibland växer det några träd eller videgrupper på dem. När man undersökt den biologiska mångfalden i Finlands natur har man märkt att renar och kantområden har stor betydelse för artrikedomen i lantbrukslandskapet, särskilt i områden där det finns bara lite öppen icke odlad livsmiljö kvar. Till exempel 70% av Finlands bin och humlor lever i öppna kulturlandskap som skapats av människan. Här ingår både vilda och odlade bin och humlor.

Blommande renar är en del av landsbygdens traditionella kulturmiljö och ger glädje åt alla.

VARFÖR RENAR BEHÖVS

De öppna dikena och renarna har minskat på grund av täckdikning och större skiften på åkrarna. Det är en av de stora förändringarna som gjort lantbruksnaturen fattigare under de senaste årtiondena.

Renarna är torra och öppna miljöer som kan ersätta försvunna livsmiljöer för ängsväxter och insekter. Renarna är till stor nytta för artrikedomen i lantbruksområdena, eftersom de är bra för många grupper av organismer. Alla arter på renarna; träd, buskar, gräsväxter, insekter och fåglar, har nytta av varandra.

Hälften av lantbruksmiljöns växt- och insekter lever på torra ängar. Men alla renar är inte torra miljöer; frodiga renar är också viktiga för en del organismer.

Ängsväxter som lever på renarna erbjuder boplatser och näring åt pollinerare som pollinerar åkerväxterna och därigenom höjer skördens mängd och kvalitet. De viktigaste pollinerargrupperna i Finland är vilda humlor, bin, blomflugor samt dag- och nattfjärilar. På renarna lever också många rovinsekter, till exempel nyckelpigor, parasitsteklar och jordlöpare, som bekämpar skadeinsekter på åkrarna. Renarna är särskilt viktiga för insekterna, eftersom dessa förökar sig endast på platser med lämpliga blomresurser på sommaren samt boplatser och tillräckligt med skydd på vintern.

För fåglarna i lantbruksmiljön, särskilt åkerfåglar, erbjuder renarna mat- och boplatser. Men renarna används också av skogsfåglar. De ger skydd åt både fåglar och små däggdjur mot lantbruksmaskiner och rovdjur.

Renarna fungerar som ekologiska korridorer, längs vilka växter och djur kan sprida sig till olika områden. Ju bredare ren, desto mer växt- och insektarter finns där. Renarna hjälper alltså arterna både att klara sig och sprida sig.

Renen förebygger jorderosion och förhindrar ras. När långa torrperioder och hårda regn blir vanligare fungerar renen som en stoppare för både svämvatten och näringsämnen. Artrikedomen i marken är också större på renen än på åkern bredvid.

Att besvärliga hörn och kanter bevaras som renar gör också odlingen tekniskt lättare. En bred ren som är så lång som möjligt är lättast odlingstekniskt sett, och den är också bäst för den biologiska mångfalden.

TRE TIPS FÖR SKÖTSELN AV RENARNA:

1. Slätter

Slå renarna i augusti-september. Det rekommenderas också att man lämnar en del fläckar helt oslagna. Efter slättern överger insekterna vanligen området snabbt. Ju senare renarna slås, desto mångsidigare blir växt- och insektbeståndet på dem. På sensommaren eller i början av hösten har växterna åtminstone delvis hunnit

fröa av sig. Att man samlar in slätteravfallet och låter bli att slå solexponerade kantområden ger fjärilarna de bästa förökningsförhållandena. Slättertekniken spelar också roll; klippande slättermaskiner är bättre för insekterna än krossande maskiner.

2. Avlägsna främmande arter

Skadliga främmande arter borde avlägsnas från renarna så snabbt som möjligt när de visat sig, på ett sätt som passar arten. De vanligaste sätten att bekämpa främmande arter är slätter, rensning, uppgrävning med rötterna, täckning, svartträda och kemisk bekämpning. Skadliga främmande arter sprider sig aggressivt och tränger ut de gamla arterna och minskar därigenom den biologiska mångfalden. Ju snabbare man börjar bekämpa en främmande art, desto lättare är det att verkligen bli av med den.

3. Bevara öppenheten

Det skulle vara bra att hålla renarna så öppna som möjligt, eftersom många ängsväxter och insekter som trivs på dem, bland annat fjärilar och pollinerare, tycker om öppna, varma och ljusa platser. Man kan spara enskilda träd, till exempel ädla lövträd, fruktträd, sälg, rönn och hägg samt buskar som erbjuder näring och skydd, till exempel hagtorn, vide och vilda rosor.

KÄLLOR

Bild: Jaska Poikolainen

Birge, T. 2021. Pölyttäjätavallinen maatala. Periaatteet ja käytännöt pölyttäjätavalliseen maatalouteen.

Erävuori ym. 2017. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat korvaavat elinympäristöt maantie- ja rataverkolla, esiselvitys. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 8/2017.

Hyvönen, T; Heliölä, J; Koikkalainen, K; Kuussaari, M; Lemola, R; Miettinen, A; Rankinen, K; Regina, K; Turtola, E. 2020. Maatalouden ympäristötoimenpiteiden ympäristö- ja kustannustehokkuus (MYTTEHO): Loppuraportti.

Heliölä, J., Kuussaari, M., Pöyry, J. 2021. Pölyttäjien tila Suomessa: Kansallista pölyttäjätavallisuutta tukeva taustaselvitys.

<https://luonnontila.fi/indikaattorit-elinymparistoittain/maatalousymparistot/>. Suomen ympäristökeskuksen päivittyvä verkkajulkaisu

Pienvesiopus. Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 36/2019

Ruokavirasto. Näin edistät luonnon monimuotoisuutta pellolla (2023). <https://www.youtube.com/watch?v=Dxf7tTFXcWI>

